

HOTĂRÎRE
pentru revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998
“Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii
Moldova” în redacția Hotărîrii nr.39 din 09.07.2001

nr. 10 din 16.04.2010

Monitorul Oficial nr.58-60/9 din 23.04.2010

* * *

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE – președinte
Alina IANUCENCO – judecător
Victor PUȘCAȘ – judecător-raportor
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător
Valeria ȘTERBEȚ – judecător

grefier – Dina Musteață, conducându-se după prevederile art.72 din Codul jurisdicției constituționale, a examinat din oficiu în ședință plenară dosarul pentru revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova”.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit decizia din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova”¹ în redacția Hotărîrii nr.39 din 09.07.2001².

¹ M.O., 1998, nr.56-59, art.24

² M.O., 2001, nr.90-91, art.34

Examinînd materialele dosarului și audiind informația prezentată de judecătorul-raportor, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

1. La 19 martie 2010 Curtea Constituțională a acceptat spre examinare sesizarea pentru controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.30-XVIII din 4 martie 2010 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție³.

³ M.O., 2010, nr.34, art.70

În cadrul procedurii preliminare s-a constatat că este imposibilă examinarea sesizării fără revizuirea Hotărîrii nr.16 din 28.05.1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr.39 din 09.07.2001 (în continuare – Hotărîrea nr.16 din 28.05.1998).

La 14 aprilie 2010 judecătorul Victor Pușcaș a înaintat plenului Curții Constituționale un demers pentru inițierea procedurii de revizuire a Hotărîrii nr.16 din 28.05.1998.

Prin decizia din 16 aprilie 2010, în temeiul art.72 alin.(1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale, s-a dat curs demersului în cauză.

2. Examinînd Hotărîrea nr.16 din 28.05.1998 prin prisma normelor constituționale și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare – CtEDO), Curtea reține următoarele.

Necesitatea revizuirii Hotărîrii nr.16 din 28.05.1998 are la bază două argumente importante. Primul argument, de ordin intern, rezidă în faptul că atît în legislația Republicii Moldova, cît și în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova există mai multe incertitudini privind accesul la justiție al persoanelor oficiale exponente ale unui interes politic sau public deosebit. Al doilea argument, de ordin extern, constă în posibilele contradicții între jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova și

jurisprudența CtEDO ca urmare a modificărilor survenite în ultimii ani în jurisprudența acesteia. Situația descrisă urmează a fi soluționată de către Curtea Constituțională pentru a evita abaterile de la practica jurisdicțională internațională, care este obligatorie pentru Republica Moldova, ca stat care a aderat la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

3. Constituția Republicii Moldova, prin art.135 alin.(1) lit.a), abilitază Curtea Constituțională cu controlul constituționalității tuturor actelor adoptate de Parlament, fără a face distincție între actele normative și cele individuale. Pentru considerentele expuse, la începutul activității sale Curtea a examinat un șir de sesizări, prin care au fost contestate acte cu caracter individual referitoare la persoane oficiale (hotărârile nr.9 din 04.04.1996⁴, nr.616 din 14.09.95⁵, nr.615 din 14.09.95⁶, nr.16 din 02.04.96⁷, nr.4 din 10.02.97⁸ ș.a).

⁴ M.O., 1996, nr.25, art.16. Hotărârea cu privire la constituționalitatea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.68 din 15.03.1996 “Despre conducerea Ministerului Apărării”

⁵ M.O., 1995, nr.53-54, art.616. Hotărârea cu privire la constituționalitatea Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.546-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la rechemarea înainte de termen a unor președinți ai comisiilor permanente

⁶ M.O., 1995, nr.53-54, art.616. Hotărârea cu privire la constituționalitatea Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.545-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la rechemarea înainte de termen a unor președinți ai comisiilor permanente

⁷ M.O., 1996, nr.25, art.17. Hotărârea cu privire la controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.5 din 12 ianuarie 1995 “Privind eliberarea din funcția de președinte al judecătoriei”

⁸ M.O., 1997, nr.13-14, art.3. Hotărârea cu privire la controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.912-XIII din 5 iulie 1996 privind revocarea înainte de termen a președintelui Comisiei pentru control și petiții

Astfel, în varianta inițială a Hotărârii nr.16 din 28.05.1998 Curtea Constituțională a menționat că “stabilirea unor proceduri speciale sau a jurisdicției constituționale pentru persoanele oficiale de stat, exponente ale unui interes politic și public deosebit, numite în funcție prin hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile Guvernului, care sînt emise în exercițiul atribuțiilor prevăzute direct de normele Constituției sau de alte legi, nu constituie o limitare a accesului la justiție. Potrivit art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, examinarea constituționalității acestor acte normative este de competența Curții Constituționale”.

După intrarea în vigoare a Legii contenciosului administrativ nr.793-XIV⁹, însă, prin Hotărârea nr.39 din 09.07.2001 “Privind revizuirea Hotărârii Curții Constituționale nr.16 din 28 mai 1998 cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova”, Curtea Constituțională a stabilit că examinarea actelor individuale nu intră în competența Curții Constituționale, iar instituirea unor reguli procedurale speciale referitoare la litigiile de muncă ale acestor persoane nu vine în contradicție cu art.20 din Constituție.

⁹ Republicată: M.O., 03.10.2006, pag.30 M.O., 2000, nr.57-58, art.375

Ulterior, prin Legea nr.726-XV din 07.12.2001¹⁰, Parlamentul a modificat art.4 din Legea contenciosului administrativ, exceptînd de la controlul judecătoresc în cadrul contenciosului administrativ actele privind funcțiile și persoanele oficiale, pe care anterior Curtea Constituțională le-a exclus de la controlul de constituționalitate. Astfel, au fost exceptate de la orice formă de control “actele exclusiv politice ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului, precum și actele administrative cu caracter individual, emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes politic sau public deosebit”.

¹⁰ M.O., 2001, nr.152-154, art.1229

Norma respectivă, fiind contestată, a fost recunoscută constituțională prin Hotărârea nr.46 din 21.11.2002¹¹. Atît această hotărîre, cît și Hotărârea nr.39 din 09.07.2001 privind revizuirea Hotărârii nr.16 din 28.05.1998 au fost influențate de decizia CtEDO în cauza Pellegrin contra Franței din 08.12.1999¹²,

prin care CtEDO a exclus de sub incidența art.6 §1 al Convenției europene “doar litigiile angajaților din sectorul public, serviciul cărora se caracterizează prin activități specifice administrației publice, în măsura în care aceasta acționează în calitate de autoritate publică responsabilă de protecția intereselor generale ale Statului sau ale altor instituții publice”.

---

¹¹ M.O., 2002, nr.170-172, art.30

¹² Hotărârile CEDO 1999, vol.VIII, pag.251

Printr-o adresă atașată la Hotărârea nr.46 din 21.11.2002 Curtea Constituțională a propus Parlamentului să concretizeze prin lege care persoane oficiale de stat, exponente ale unui interes politic sau public deosebit, cad sub incidența acestor prevederi. Această adresă, însă, nu a fost executată.

Conform cadrului legislativ național, în prezent nu este clar titularii căror funcții de interes politic sau public deosebit nu sînt în drept să se adreseze instanțelor competente în vederea soluționării litigiilor de muncă. Listele cuprinse în anexa nr.2 la Legea nr.158-XV din 04.07.2008 “Cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public”¹³ Curtea Constituțională nu le consideră aplicabile pentru astfel de cauze.

---

¹³ M.O., 2008, nr.230-232, art.840

4. În perioada ce a urmat după adoptarea de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova a Hotărârii nr.39 din 09.07.2001 CtEDO și-a modificat jurisprudența expusă în cauza Pellegrin contra Franței. Astfel, la 19.04.2007, în hotărârea asupra cauzei Vilho Eskelinen ș.a. contra Finlandei¹⁴, examinată direct de Camera Mare, CtEDO a recunoscut următoarele: “Pentru ca un Stat pîrît să poată invoca în fața Curții statutul de funcționar al unui reclamant, în vederea neaplicării protecției oferite de articolul 6, sînt necesare două condiții. În primul rînd, dreptul intern al Statului vizat trebuie să excludă în mod expres accesul la o instanță cu referire la postul sau categoria salariaților în cauză. În al doilea rînd, această derogare trebuie să aibă drept bază motive obiective, legate de interesul Statului”.

14

<http://cmiskp.echr.coe.int/tpk197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Vilho%20%7C%20Eskelinen&sessionid=51691449&skin=hudoc-fr>

Astfel, luînd în considerare cursul coerent, interdependent și sincronic al jurisprudenței Curții Constituționale a Republicii Moldova față de jurisprudența CtEDO, este logică adoptarea prezentei hotărâri, aceasta fiind necesară pentru ca Republica Moldova să poată trece “testul Eskelinen”, conform căruia statul trebuie să corespundă celor două condiții expuse în alineatul precedent.

Așadar, revizuirea Hotărârii nr.16 din 28.05.1998 este dictată atît de Constituție, cît și de noua jurisprudență a CtEDO și necesitatea Republicii Moldova de a corespunde “testului Eskelinen”, precum și de faptul că Parlamentul, neexecutînd adresa Curții Constituționale, nu a adoptat o lege, prin care să concretizeze funcțiile publice, titularii cărora nu se pot adresa în justiție pentru soluționarea litigiilor de muncă.

5. Prezenta hotărîre privind modificarea jurisprudenței Curții Constituționale nu vizează toate actele administrative referitoare la persoanele oficiale exponente ale unui interes politic sau public deosebit, ci doar cele referitoare la un anumit cerc de persoane, concretizarea cărora este necesar a fi efectuată de către Parlament.

Curtea Constituțională menționează că persoanele oficiale exponente ale unui interes politic sau public deosebit sînt antrenate în raporturi speciale de muncă. Ca urmare, ele beneficiază de drepturi și garanții speciale de muncă, ce decurg atît din normele generale ale legislației muncii (Codul muncii), cît și din legislația care reglementează statutul acestor persoane. În legătură cu acest fapt Curtea Constituțională consideră necesar să excludă din pct.1 alin.3 al dispozitivului Hotărârii nr.16 din 28.05.1998 în redacția Hotărârii nr.39 din 09.07.2001 sintagma “care nu comportă un litigiu de muncă”.

După statutul juridic al funcțiilor deținute și garanțiile necesare pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu, persoanele oficiale exponente ale unui interes politic sau public deosebit se divizează în două categorii: 1) persoane oficiale exponente ale unui interes politic deosebit și 2) persoane oficiale exponente ale unui interes public deosebit.

În prima categorie se includ persoanele ce dețin funcții politice în cadrul instituțiilor politice, care sînt eminentamente persoane politice și care în exercitarea atribuțiilor trebuie să manifeste loialitate și

consecvență pentru realizarea scopurilor politice. Astfel, Prim-ministrul, miniștrii (alte funcții și persoane) trebuie să dea dovadă de consecvență, loialitate și atașament politic față de programul de guvernare, pentru îndeplinirea căruia au fost investiți în funcțiile respective. Afirmația este valabilă și pentru deputații care ocupă funcții de conducere în structurile organizatorice ale Parlamentului. Realizând obiectivele de edificare a unei societăți democratice, statul poate limita căile de protecție a drepturilor speciale de muncă ale acestor persoane în instanțele judecătorești de drept comun sau specializate.

Curtea Constituțională își menține practica de exceptare de la controlul de constituționalitate a actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui interes politic deosebit.

Curtea consideră necesar a exclude din pct.1 alin.2 al dispozitivului Hotărârii nr.16 din 28.05.1998 cuvântul “și public”.

Dacă pentru această categorie de persoane accesul la justiție, în funcție de caz, poate fi limitat, a doua categorie de persoane oficiale, în special cele numite pentru durata mandatului, necesită un anumit grad de independentă. În scopul îndeplinirii cu bună-credință a funcțiilor publice și exercitării depline a mandatului pentru care au fost alese sau numite, în cazul în care apare un litigiu de muncă, aceste persoane trebuie să se bucure de garanțiile unui proces echitabil. Astfel, judecătorii Curții Constituționale, judecătorii Curții Supreme de Justiție, Procurorul General, membrii CEC și alte persoane nu pot fi supuse aceluiași tratament precum persoanele politice. Aceste persoane nu pot fi demise pînă la expirarea mandatului pentru lipsă de loialitate sau pierderea încrederii din partea grupurilor politice care le-au propus sau le-au numit. Dimpotrivă, de la aceste persoane se cere maximă independență și respectarea tuturor rigorilor legalității și imparțialității în exercitarea atribuțiilor. Termenul mandatului exercitat de ei nu poate fi redus pentru motivele subiective menționate.

Așadar, Curtea Constituțională își revede practica anterioară în scopul admiterii spre examinare a sesizărilor privind actele administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui interes public deosebit. Pînă la adoptarea de către Parlament a cadrului legal pertinent Curtea Constituțională va decide cu discernămint în cazurile privind funcțiile oficiale cu caracter public deosebit.

6. În cazul actelor administrative cu caracter individual este necesar să se țină cont și de un alt aspect: cel al problemelor de drept ce urmează a fi examinate de Curtea Constituțională pentru a respecta rigorile ar.31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Constituționalitatea și, respectiv, legalitatea unui act au la bază 2 componente:

- formală, care ține de procedura adoptării și forma actului, și
- materială (de fond), care ține de materia sau conținutul reglementărilor.

Curtea Constituțională apreciază că actele administrative cu caracter individual emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui interes public deosebit, pot face obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept, dar trebuie să fie examinate numai în aspect formal, prin stabilirea competenței autorității publice centrale de a emite actul individual și respectării procedurii de adoptare, fără să fie examinate circumstanțele de fapt ale cauzei.

În această ordine de idei Curtea completează pct.1 al dispozitivului Hotărârii nr.16 din 28.05.1998 cu următorul alineat: “Actele emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern referitoare la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, alese sau numite pentru durata mandatului atribuit, pot face obiect al controlului constituționalității sub aspectul formei și procedurii de adoptare. Pînă la adoptarea de către Parlament a cadrului legal pertinent Curtea Constituțională va decide cu discernămint în cazurile privind funcțiile oficiale cu caracter public deosebit”.

7. Analizînd dreptul său de a revizui Hotărîrea nr.16 din 28.05.1998, Curtea reține următoarele.

Conform art.72 al Codului jurisdicției constituționale, revizuirea hotărîrii și avizului se efectuează numai la inițiativa Curții Constituționale, prin decizie, adoptată cu votul majorității judecătorilor ei, în cazul în care “se modifică prevederile Constituției, ale legilor și ale altor acte normative în al căror temei a fost pronunțată hotărîrea și emis avizul”.

În Hotărîrea nr.55 din 14.10.1999 “Privind interpretarea unor prevederi ale art.4 din Constituția Republicii Moldova”¹⁵ Curtea Constituțională a stabilit că principiile și normele unanim recunoscute ale

dreptului internațional, tratatele internaționale ratificate și cele la care Republica Moldova a aderat sînt parte componentă a cadrului legal al Republicii Moldova și devin norme ale dreptului ei intern.

¹⁵ M.O., 1999, nr.118-119, art.64

În sensul acestei interpretări, în Republica Moldova dreptul intern și cel internațional reprezintă un tot întreg, o structură unitară. Așadar, în categoria actelor normative se includ și normele internaționale la care Republica Moldova este parte. Avînd în vedere că prin interpretarea prevederilor Convenției Europene jurisprudența CtEDO face parte din dreptul accesoriu la tratatul internațional (*soft law*), ea devine parte a dreptului intern. De aici, modificarea jurisprudenței CtEDO echivalează cu modificarea actelor normative, fapt care permite Curții Constituționale, în baza art.72 din Codul jurisdicției constituționale, să-și reconsidere propria jurisprudență.

Jurisprudența CtEDO în cauza Pellegrin contra Franței din 1999 a fost luată în considerare la revizuirea Hotărîrii nr.16 din 28.05.1998 prin Hotărîrea nr.39 din 09.07.2001. Modificarea ulterioară a acestei jurisprudențe prin Hotărîrea CtEDO în cauza Vilho Eskelinen ș.a. contra Finlandei din 19.04.2007 este considerată drept temei pentru revizuirea jurisprudenței Curții Constituționale.

Astfel, în temeiul art.72 alin.(1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională revizuieste Hotărîrea nr.16 din 28.05.1998, modificată prin Hotărîrea nr.39 din 09.07.2001.

Pentru motivele arătate, călăuzindu-se de art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 și art.72 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se revizuieste Hotărîrea Curții Constituționale nr.16 din 28 mai 1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr.39 din 09.07.2001.

2. Punctul 1 al dispozitivului Hotărîrii nr.16 din 28.05.1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” se expune în următoarea redacție: “Dispozițiile art.20 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova garantează tuturor titularilor de drepturi civile accesul liber la justiție în soluționarea litigiilor de muncă. Acest drept nu poate fi limitat de nici o lege.

Actele administrative cu caracter individual emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui interes politic deosebit, nu pot face obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept.

Actele emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern referitoare la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, alese sau numite pentru durata mandatului atribuit, pot face obiect al controlului constituționalității sub aspectul formei și procedurii de adoptare. Pînă la adoptarea de către Parlament a cadrului legal pertinent Curtea Constituțională va decide cu discernămînt în cazurile privind funcțiile oficiale cu caracter public deosebit.

Instituirea prin lege a unor reguli speciale de procedură și a modalităților de exercitare a drepturilor procedurale la examinarea litigiilor unei categorii distincte de persoane oficiale nu contrazice principiul statuat de art.20 din Constituție – accesul liber la justiție, deoarece aceste reguli rezultă din necesitatea îmfăptuirii unor acțiuni exclusiv politice.”

3. Prezenta Hotărîre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE   Dumitru PULBERE

Chișinău, 16 aprilie 2010.

Nr.10.

PCC-01/1b

16 aprilie 2010

ADRESĂ

În adresa din 21 noiembrie 2002, adoptată concomitent cu Hotărîrea nr.46¹, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art.4 lit.a) din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV “necesită o interpretare suplimentară în sensul **delimitării exprese a persoanelor oficiale de stat, exponente ale**

unui interes politic sau public deosebit, oportunitate care se circumscrie în competența exclusivă a Parlamentului”.

¹ M.O., 2002, nr.170-172, art.30

La 19.04.2007, prin hotărîrea Vilho Eskelinen ș.a. contra Finlandei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut că “pentru ca un Stat pîrît să poată invoca în fața Curții statutul de funcționar al unui reclamant, în vederea neaplicării protecției oferite de articolul 6, sînt necesare două condiții. În primul rînd, dreptul intern al Statului vizat trebuie să excludă în mod expres accesul la o instanță cu referire la postul sau categoria salariaților în cauză. În al doilea rînd, această derogare trebuie să aibă drept bază motive obiective, legate de interesul Statului”.

În Raportul cu privire la exercitarea jurisdicției constituționale pentru anul 2009, aprobat la 19.01.2010, Curtea Constituțională a atenționat încă o dată Parlamentul asupra faptului că adresa Curții Constituționale din 21 noiembrie 2002 n-a fost executată.

Pe parcurs în activitatea jurisdicțională a Curții Constituționale au apărut mai multe situații incerte cauzate de această lacună legislativă. Recent Curtea a admis spre examinare sesizarea pentru controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.30-XVIII din 4 martie 2010 “Privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție”, depusă la 10 martie 2010 de un grup de deputați în Parlament. Examinînd admisibilitatea sesizării, Curtea Constituțională a hotărît să-și modifice propria jurisprudență pentru a putea supune controlului constituționalității actele individuale referitoare la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, enunțînd concluzia că pînă la adoptarea de către Parlament a cadrului legal pertinent Curtea Constituțională va decide cu discernămînt în cazurile privind funcțiile oficiale cu caracter public deosebit.

Curtea observă că este necesar ca Parlamentul să aducă legislația Republicii Moldova în corespundere cu jurisprudența Curții Constituționale și cea a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.79 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională solicită Parlamentului să examineze prezenta adresă și, în termenul stabilit de lege, să fie informată despre decizia adoptată.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE   Dumitru PULBERE

OPINIE SEPARATĂ

**expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională
și art.67 din Codul jurisdicției constituționale**

La 16 aprilie 2010 Curtea Constituțională a examinat în ședință plenară chestiunea privind revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr.39 din 09.07.2001 “Privind revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova”.

Drept temei pentru revizuirea Hotărîrii nr.16 din 28.05.1998 a servit Decizia Curții Constituționale din 16 aprilie 2010 privind oportunitatea revizuirii acesteia din oficiu, în conformitate cu art.72 alin.(1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale.

Prin prezenta, îmi exprim dezacordul cu decizia Curții Constituționale.

În decizia de acceptare a propunerii de revizuire a Hotărîrii nr.16 din 28.05.1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” Curtea Constituțională a subliniat că adoptarea Hotărîrii de revizuire nr.39 din 9 iulie 2001 a fost determinată de cauza Pellegrin contra Franței din 08.12.1999, fapt prin care Curtea și-a adus propria jurisprudență în corespundere cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), iar modificarea ulterioară a jurisprudenței CEDO prin cauza Vilho Eskelinen ș.a. contra Finlandei din 19.04.2007 obligă Curtea Constituțională “să-și schimbe jurisprudența în corespundere cu jurisprudența CEDO”.

Această constatare este incorectă și nu rezultă din textul Hotărîrii Curții Constituționale nr.39 din 9 iulie 2001.

La 28 mai 1998, la sesizarea Curții Supreme de Justiție, Curtea Constituțională a interpretat art.20 din Constituție (Hotărîrea nr.16 din 28.05.1998).

La 10 februarie 2000 Parlamentul a adoptat Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV. În legătură cu acest fapt, la 9 iulie 2001, Curtea Constituțională a revizuit Hotărârea nr.16 din 28 mai 1998 și a subliniat că: “avînd în vedere că constatările cuprinse în pct.4 din partea descriptivă și în pct.1 din dispozitivul Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 au condus la apariția unor coliziuni și dificultăți la aplicarea Legii contenciosului administrativ, Curtea consideră necesar să le revizuiască”.

Astfel, nici în cazul Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28 mai 1998, nici în cel al Hotărîrii de revizuire nr.39 din 9 iulie 2001 Curtea Constituțională, interpretînd art.20 din Constituție, nu a aplicat acte normative, ale căror prevederi ar fi fost modificate ulterior. Mai mult, în procesul de fundamentare a Hotărîrii nr.39 nu a fost invocată nici jurisprudența CEDO, modificată anterior.

În opinia mea, Curtea Constituțională nu era în drept să dispună revizuirea Hotărîrii sale privind interpretarea art.20 din Constituție, deoarece nu întrunește circumstanțele stipulate în art.72 alin.(1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale, care prevede că “revizuirea hotărîrii se efectuează în cazul în care se modifică prevederile Constituției, ale legilor și ale altor acte normative **în al căror temei a fost pronunțată hotărîrea**”.

Concluzia Curții, potrivit căreia “modificarea jurisprudenței CEDO echivalează cu modificarea actelor normative” este greșită. În viziunea mea, nu în toate cazurile jurisprudența CEDO devine parte a dreptului intern și nu poate genera revizuirea hotărîrilor Curții Constituționale.

Nu sînt de acord nici cu concluziile expuse în Hotărîrea nr.10 din 16 aprilie 2010 “Cu privire la revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituție” în redacția Hotărîrii nr.39 din 09.07.2001 “Privind revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova”.

După cum rezultă din partea descriptivă a Hotărîrii nr.39 din 9 iulie 2001, pot fi supuse controlului constituționalității actele, care prin trăsăturile lor specifice (adoptate sau emise de o autoritate publică, cu caracter coercitiv, general și obligatoriu) sînt acte normative. Actele administrative cu caracter individual, emise de o autoritate publică în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, fiind acte juridice care nu conțin norme de drept, reprezentînd norme cu caracter personal, cu efecte juridice unice, aplicabile doar unui singur caz și, prin urmare, neobligatorii publicului general, nu pot face obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept, însă ele pot fi supuse controlului legalității de către instanța judecătorească în condițiile legii. Procedura de jurisdicție constituțională constă în activitatea de verificare a conformității actelor normative ce conțin norme de drept cu Constituția Republicii Moldova, avînd drept scop realizarea principiului supremației Constituției.

Astfel, prin hotărîrea în cauză Curtea a exceptat de la controlul de constituționalitate actele administrative cu caracter individual, iar în partea dispozitivă a concretizat care sînt aceste acte administrative.

Invocînd jurisprudența CEDO, și anume cauza Vilho Eskelinen ș.a. c. Finlandei din 19.04.2007, care, în opinia Curții, este relevantă în cauza privind controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.30-XVIII din 4 martie 2010 “Privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție”, Curtea a hotărît să revizuiască hotărîrea privind interpretarea art.20 din Constituție, să-și schimbe propria jurisprudență și să supună controlului constituționalității actele administrative cu caracter individual, emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea **din funcții publice a persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes public deosebit, numite pe durata mandatului**. Aceste acte administrative cu caracter individual vor fi supuse controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept, “dar trebuie să fie examinate numai în aspect formal, prin stabilirea competenței autorității publice centrale de a emite actul individual și respectării procedurii de adoptare, fără să fie examinate circumstanțele de fapt ale cauzei”.

În opinia mea, această concluzie a Curții Constituționale contravine direct prevederilor art.31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(2) și (3), art.6 alin.(1) și (2) din Codul jurisdicției constituționale, potrivit cărora Curtea Constituțională examinează chestiuni ce țin de competența sa, în exclusivitate probleme de drept.

Nu sînt de acord nici cu argumentele din hotărîre, potrivit cărora drept motiv pentru revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale privind interpretarea art.20 din Constituție a servit de asemenea faptul că Parlamentul nu a adoptat o lege, prin care să concretizeze “care persoane oficiale de stat, exponente ale unui interes politic sau public deosebit, cad sub incidența acestor prevederi”.

Neadoptarea de către Parlament a unei astfel de legi nu îndreptățește Curtea Constituțională să supună controlului constituționalității actele administrative cu caracter individual și, cu atît mai mult, nu

poate servi drept temei pentru revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale privind interpretarea art.20 din Constituție.

În opinia mea, o astfel de lege este necesară pentru instanțele de contencios administrativ la aplicarea art.4 lit.a) din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV, care specifică actele exceptate de la controlul judecătoresc.

Adresa Curții Constituționale a fost înaintată Parlamentului în legătură cu controlul constituționalității unor prevederi din această lege, inclusiv a prevederilor art.4 lit.a), expus într-o nouă redacție.

De altfel, în Hotărîrea nr.46 din 21 noiembrie 2002, Curtea Constituțională, argumentînd constituționalitatea art.4 lit.a) din Legea nr.793-XIV în redacția Legii nr.726-XV, s-a condus de concluziile din Hotărîrea nr.39 din 9 iulie 2001. Curtea Constituțională a subliniat că “actele administrative cu caracter individual în privința unor categorii de persoane oficiale de stat nu pot face obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept și nu contrazic principiul statuat de art.20 din Constituție – accesul liber la justiție, deoarece aceste reguli rezultă din necesitatea înlăturării unor acțiuni exclusiv politice, care nu comportă un litigiu de muncă. Numirea persoanelor oficiale de stat într-o funcție publică este întotdeauna rezultatul voinței politice unilaterale a Parlamentului, Președintelui țării sau a Guvernului, ele fiind alese sau numite în funcție, și nu încadrate în temeiul legii civile, aceeași regulă a unilateralității aplicîndu-se simetric și în cazul destituirii lor”.

Aceste concluzii vin în contradicție cu Hotărîrea nr.10 din 16 aprilie 2010, Curtea le-a lăsat, însă, fără atenție.

În concluzie țin să reiterez că Curtea Constituțională nu a avut temei jurisdicțional de a revizui Hotărîrea Curții Constituționale nr.16 din 28 mai 1998 “Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr.39 din 9 iulie 2001 privind revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998, iar prin instituirea dreptului de a efectua controlul constituționalității actelor administrative cu caracter individual în privința persoanelor oficiale exponente ale unui interes public deosebit Curtea și-a depășit limitele de competență.

JUDECĂTOR AL CURȚII CONSTITUȚIONALE

Elena SAFALERU

Curtea Constituțională

Hotărîre nr.10 din 16.04.2010 pentru revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 28.05.1998 „Cu privire la interpretarea art.20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr.39 din 09.07.2001 // *Monitorul Oficial* 58-60/9, 23.04.2010